

Vetovoimasuunnitelma ravintola- ja matkailualan vetovoiman kehittämiseksi

VeRa-hanke

Ilkka Latomäki

4.10.2023

sedu

SeAMK
SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Tilannekuva

sedu

SeAMK
SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

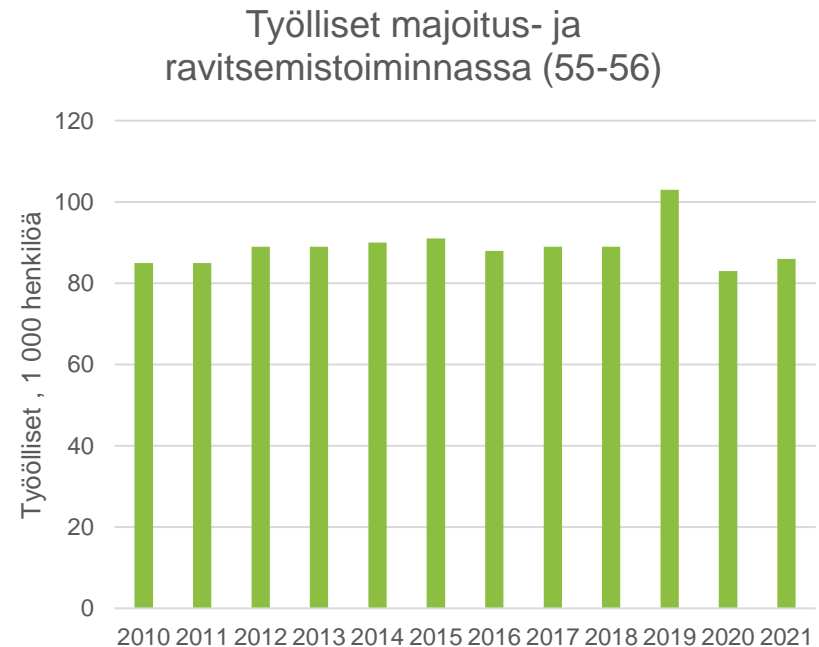

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Matkailu- ja ravintola-alan työllisyys Suomessa ennen koronaa

- Majoitus ja ravitsemistoiminta työllisti vuonna 2019 yli 100 000 henkilöä, josta ravitsemistoiminnan osuus on noin 60 000 henkilötyövuotta.
- Kriisin käynnistyttyä ja rajoitustoimenpiteiden alettua alojen työllisyys laski nopeasti.

Harju-Myllyaho, A., et al. (2022)

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

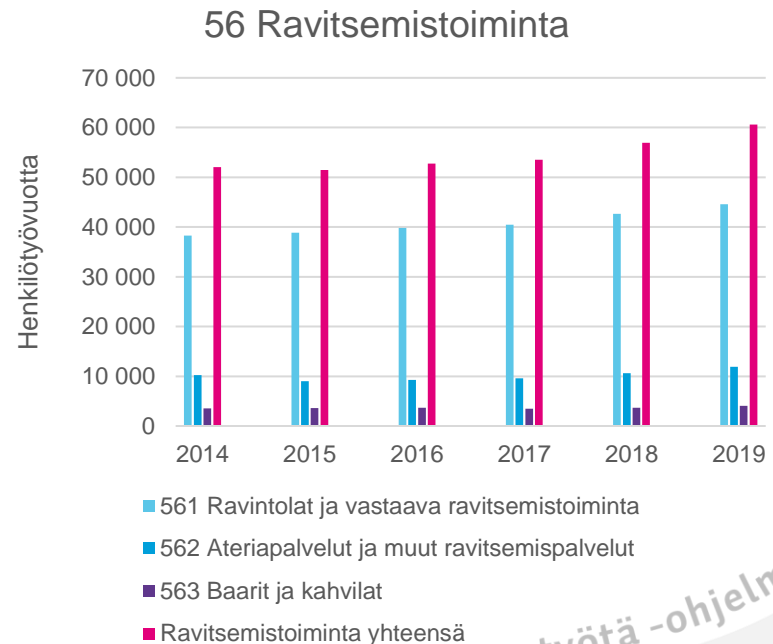

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Ravitsemistoiminnan työllisyys

- Ravitsemistoiminnan työllisyys kasvoi vuosina 2014-2019 noin 16 prosenttia.
- Työllisyyden kasvua selittää verrattaen, esimerkiksi majoitustoimintaan, suuri työvoimaintensiivisyys
- Kasvusta huolimatta alalla on ollut myös huomattavaa työttömyyttä, joka on johtunut mm. ammattirakenteen muutoksesta, osaamisen kohtaannosta, toimialan imagohaasteista ja alueellisista kohtaantohaasteista

Harju-Myllyaho, A., et al. (2022)

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Koronan vaikutukset ravintola-alaan

- Korona vaikutti majoitus- ja ravitsemisalan työvoimaan kaikkein rajuimmin (Jotpa, 22). Alaan kohdistui rajoitustoimenpiteitä pandemian alusta saakka aina 1.3.2022 asti.
- Alalta on poistunut pandemian seurauksena Mara ry:n mukaan jopa 20 000 työntekijää. Tarkkaa lukemaa ei kuitenkaan ole vielä pystytty arvioimaan. Arvioita on esitetty 15 000-25 000 henkilöstä.
- Keväällä 2022 julkaistun Palvelualojen osaajabarometrin (2022) mukaan 73 % alan työntajista koki osaavan työvoiman rekrytoinnin haastavaksi.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

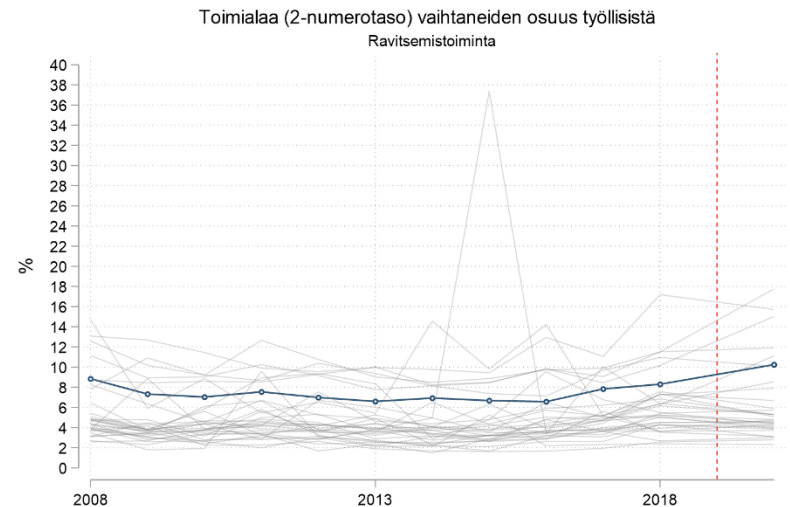

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Koronan vaikutukset ravintola-alaan

- Koronan vaikutuksesta siirtymä ravintola-alalta toisilta aloille kasvoi hieman.
- Ravintola-alalta on myös aikaisemmin ollut keskimääräistä enemmän siirtymää muille aloille.
 - Tämä johtuu muun muassa nuorten ja opiskelijoiden suuresta osuudesta työvoimassa
- Vaalean harmaat viivat kuvaavat muita toimialoja

Kuvio: Helsinki GSE (2023) Covid-19 tilannehuone

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

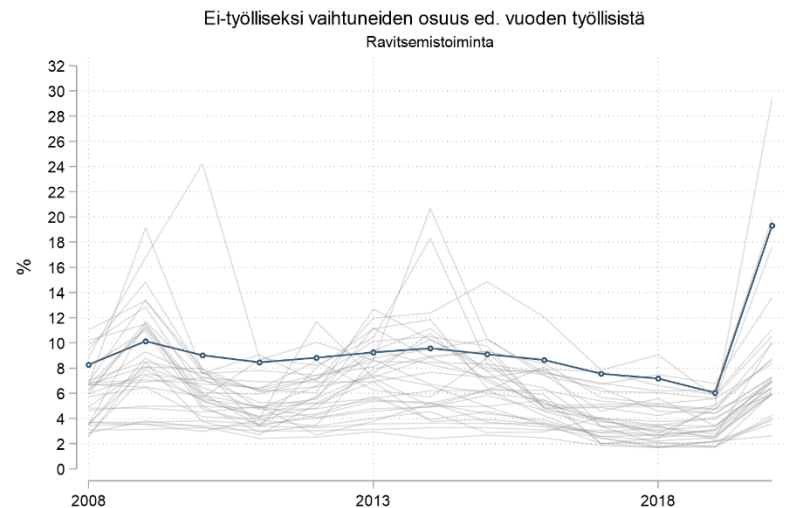
Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Koronan vaikutukset ravintola-alaan

- Ravitsemistoimialalta siirtyminen ei-työlliseksi kasvoi huomattavasti koronapandemian aikana.
- Ei-työllisiä ovat eläkkeelle, opiskelemaan ja työttömäksi siirtyneitä henkilöitä.
- Vaalean harmaat viivat kuvaavat muita toimialoja

Kuvio: Helsinki GSE (2023) Covid-19 tilannehuone

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

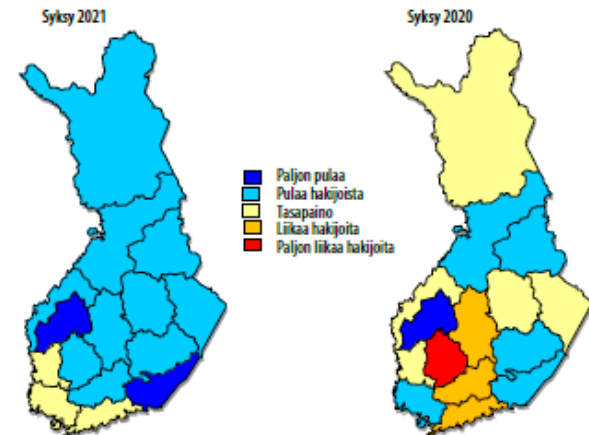
Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Ammattibarometrin arviot ravintola- ja suurtaloustyöntekijöiden työmarkkinatilanteesta

- Koronapandemian myötä pula alan työntekijöistä levittäytyi valtakunnalliseksi.
- Huomattavaa on, että Etelä-Pohjanmaalla on kärsitty jo pidempään työntekijäpuhasta

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Kuva: Ammattibarometri, 2023

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Ammattibarometrin tulokset Etelä-Pohjanmaalla koronan jälkeen

Etelä-Pohjanmaan ammattibarometri II / 2022	Arvio rekrytointitarpeesta seuraavan puolen vuoden aikana				Arvio työmarkkinatilanteesta seuraavan puolen vuoden aikana				Seutukuntien yhteenveto työmarkkinatilanteen kehityksestä
	Jär	Kuu	Sei	Suu	Jär	Kuu	Sei	Suu	
3434 - Keittiöpäälliköt	Jär	Kuu	Sei	Suu	Jär	Kuu	Sei	Suu	Tasapaino
5120 - Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	Jär	Kuu	Sei	Suu	Jär	Kuu	Sei	Suu	Paljon pulaa hakijoista
5131 - Tarjoilijat	Jär	Kuu	Sei	Suu	Jär	Kuu	Sei	Suu	Pulaa hakijoista
5132 - Baarimestarit	Jär	Kuu	Sei	Suu	Jär	Kuu	Sei	Suu	Tasapaino
5246 - Kahvila- ja baarimyyjät	Jär	Kuu	Sei	Suu	Jär	Kuu	Sei	Suu	Tasapaino

Etelä-Pohjanmaan ammattibarometri I / 2022	Arvio rekrytointitarpeesta seuraavan puolen vuoden aikana				Arvio työmarkkinatilanteesta seuraavan puolen vuoden aikana				Seutukuntien yhteenveto työmarkkinatilanteen kehityksestä
	Jär	Kuu	Sei	Suu	Jär	Kuu	Sei	Suu	
3434 - Keittiöpäälliköt	Jär	Kuu	Sei	Suu	Jär	Kuu	Sei	Suu	Pulaa hakijoista
5120 - Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	Jär	Kuu	Sei	Suu	Jär	Kuu	Sei	Suu	Paljon pulaa hakijoista
5131 - Tarjoilijat	Jär	Kuu	Sei	Suu	Jär	Kuu	Sei	Suu	Paljon pulaa hakijoista
5132 - Baarimestarit	Jär	Kuu	Sei	Suu	Jär	Kuu	Sei	Suu	Pulaa hakijoista
5246 - Kahvila- ja baarimyyjät	Jär	Kuu	Sei	Suu	Jär	Kuu	Sei	Suu	Pulaa hakijoista

- Koronan jälkeen julkaistujen ammattibarometriiden mukaan ravintola-ala kärsii työvoimapulasta, joskin tilanteessa on tapahtunut myös myönteistä kehitystä.
- Syyskuun (22) lopussa tehdyn ammattibarometrin mukaan pulaa on yhä erityisesti Ravintola- ja suurtaloustyöntekijöistä ja tarjoilijoista.

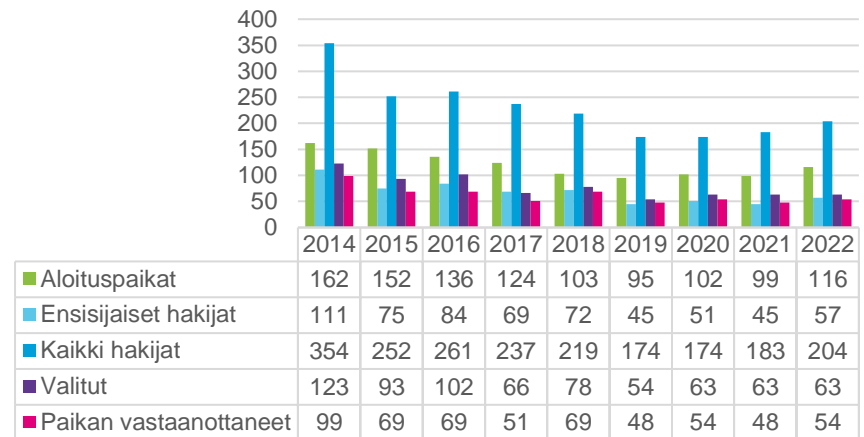
Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Taulukko: Ammattibarometri, 2023

Alan koulutuksen vetovoima Etelä-Pohjanmaalla (Ammatillinen koulutus)

- Perusopetuksen jälkeisen koulutuksen yhteishaussa Ravintola-alan vetovoima on laskenut vuodesta 2014.
- Vuoden 2022 nousu selittyy osittain yo-pohjaisen ja pk-pohjaisen haun yhdistämisellä. Ja Vuoksin järjestämän koulutuksen alkamisella.

Perusopetuksen jälkeisen koulutuksen yhteishaku, Hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto

■ Aloituspaikat ■ Ensisijaiset hakijat
■ Kaikki hakijat ■ Valitut
■ Paikan vastaanottaneet

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Kuvio: Vipunen, 2022

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

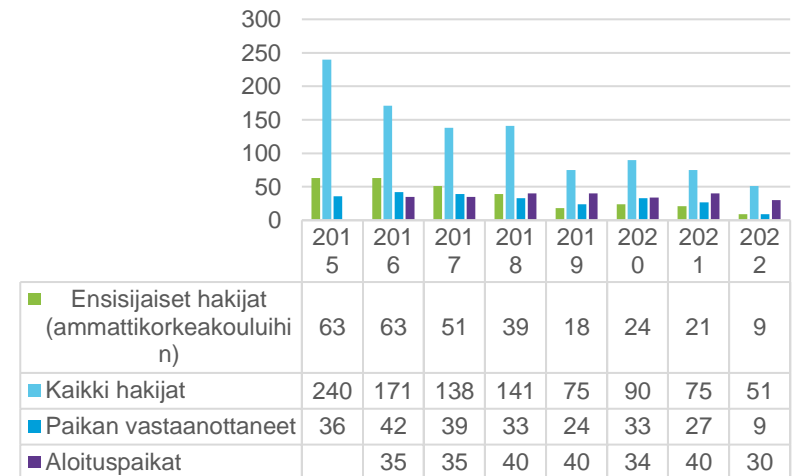

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Ravintola-alan koulutuksen vetovoima Etelä-Pohjanmaalla (Ammattikorkeakoulutus) 1/2

- Ammattikorkeakoulutuksen vetovoiman lasku on päivätoteutuksissa ollut huomattavaa
- Koronan pitkittyminen laski hakijamääriä myös valtakunnallisesti.
- Vuonna 2023 hakijamäärät nousivat päivätoteutuksissa.
 - Ensisijaiset hakijat 21, Kaikki hakijat 66 ja paikan vastaanotti 24

Restonomi (AMK), hakijat SEAMK, päivätoteutus

- Ensisijaiset hakijat (ammattikorkeakouluihin)
- Kaikki hakijat
- Paikan vastaanottaneet
- Aloituspaikat

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Kuvio: Vipunen, 2022

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Tutkimustuloksia nuorten kiinnostuksen kohteista

sedu

SeAMK
SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Matkailu- ja ravintola-alan vetovoima nuorten silmissä

- NYT Tulevaisuusraportin (2023) mukaan matkailu ja ravintola-ala on toiseksi kiinnostavin ala terveydenhuollon jälkeen. Alan kiinnostavuus laskee kuitenkin yläkouluiästä siirryttäessä toiselle asteelle suhteessa muihin aloihin.
- Saman tutkimuksen mukaan nuoret kokevat huolta omasta pärjäämisestään työelämässä. Syitä on monia: Negatiiviset uutiset, oma jaksaminen, omat valmiudet, vapaa-ajan vähyys, työelämän epävarmuus ja vanhempien työelämän näyttäytyminen raskaalta.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Mitä nuoret toivovat työelämältä

TAT - Nuorten tulevaisuuseraportti
2022 (nyk; NYT)

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Tuloksia VERA-hankkeen työpajoista

- Vera-hanke järjesti syksyn 2022 ja kevään 2023 välisenä aikana työpajoja Etelä-Pohjanmaan alueen yläkouluikäisille nuorille.
- Työpajoissa nuorten yhtenä tehtävänä oli kirjoittaa vapaamuotoisesti Post It-lapuille mitä he toivoisivat tulevaisuuden työpaikoiltaan.
- Vastauksia kertyi 300 kappaletta, joista osassa oli mainittuna useampia tärkeiksi koettuja asioita ja joissakin oli vain yksi asia mainittuna.
- Seuraavilla dioilla on esitelty eteläpohjalaisten nuorten omia toiveita sanapilvinä teemoittain.

Kestävää kasvua ja työtä

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Työyhteisö

- Työkavereihin liittyviä toiveita esitettiin 133 lapussa.
- Pääasiallisesti toivottiin hyviä, mukavia tai kivoja työkavereita
- Lisäksi johtamiseen viittavia mainintoja oli 16 kappaletta. Niissä suurimpana toiveena esitettiin maininta hyvästä pomosta.

Työyhteisö

Ystävällinen ja asiallinen Työkavereita
Työn tekemistä ryhmässä Työkavereita paljon
Hyvä työyhteisö ja tutut työkaverit Työkaverit
Mukavia henkilöitä Työkaverit
Mukavia työkavereita Kivat työkaverit
Mukavia työkavereita Hyvät ja reilit työkaverit
Kivoja työkavereita Kiva ja rento työkaverit
Hyvä ryhmähenkki Työilmapiiri
Ollisi työkavereita Työkavereiden kanssa työskentelyä
Saman tyyppiset työkaverit Tsemppaavat työkaverit
Mukavia ja huomioonottavia työkavereita
Mukavat työparit Hyvä työporukka
Iso työyhteisö Hyvä yhteishenkki
Luotettavat työkaverit Oisi tuttuja
Hyvät työkaverit Hyvä ryhmä Paljon työkavereita
Mukavat työkaverit Avoin
Auttavaiset rennot Mukavii opettajii
Erilaisia ihmisiä
Ollisi työkavereita

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Ilmapiiri

- Ilmapiiriin liittyviä asioita oli mainittu 60 lapussa
- Nuoret toivoivat hyvää ja kannustavaa työyhteisöä
- Myös sanat rento, raikas ja auttavainen keräsivät mainintoja.

Ilmapiiri

Tasapainotus tekemisen välillä
Hyvä työyhteisö
Kiva työilmapiiri ja hauskaa ja hauskaa
Mukava ja hauskaa
Hyvä ryhmähenkki
Positiivinen ja kannustava ilmapiiri
Hyvä yhteistyöhenki
Hyvä yhteishenki
Pidetään kaikki samanarvoisina
Mukava ilmapiiri
Ryhmähenkki
Kannustava ja ystävällinen
Työilmapiiri
Paikka jossa on kiva olla
Hyvä työhenki
Hyvä yhteishenki
Hyvä ilmapiiri
Rento ja ystävällinen
Hauskaa
Rento meininki
Raikas työilmapiiri
Kakki hyväksytään omana itsenään ja ei saa olla liian vakavaa
Yhteisöllisyys
Auttavainen ja reilu työympäristö
Hauskuus huumorintajuisuus
Yhteishenki

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Palkka

- Palkka oli mainittuna 166 lapussa.
- Useimmiten toivottiin hyvää palkkaa jossain muodossa.
- Vain muutamassa lapussa oli numeraalinen maininta.

Palkka

Hyvät edut
Palkka yli 3000
Saa paljon rahaa
Korkeapalkkainen
Miljoniaari
Saa tarpeeksi rahaa
Raha
Hyvä palkka työntekijän suhteen
Suhitteellinen palkka
Kohtalaisen hyvä palkka
Palkka
Rahaa
Paljon rahaa
Paljon palkkaa
Rahaa
Mukava palkka
18e h palkka
Hyvin rahaa
Hyvä tuntipalkka
Sopiva palkka
Korkea palkka
Hyvä palkka
Tarpeeksi hyvä p.
Riittävä palkka
Paljon palkkaa
Reilu palkka
Että olisi hyvä palkka
Rahallista
Todella korkea palkka
Suuri palkka
Tarpeeksi korkea palkka

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Työpaikan fyysiset puitteet

- Työpaikan työskentelyolosuhteista oli maininta 53 lapussa
- Toiveina nousivat hyvä työympäristö tai viihtyisät työtilat.
- Tilan lisäksi myös työvälineisiin kiinnitettiin huomiota.

Työpaikan fyysiset puitteet

Kiva työhuone ei liian kirkas ja lämpöiset väri työhuoneessa
Viihtyisä työympäristö
Hyvät työskentelyolosuhteet
Hyvät työtilat
Kiva ympäristö
Hyvät työtilat turvallinen työympäristö
Kiva työympäristö
Hyvät työtilat
Mukava työtila
Hyvät työvälineet
Siihtit työtilat
Sopivat tilat työskennellä
Hyvä työympäristö ja tarvittavat välineet auton korjaamiseen
Hyvä ja siisti työpaikka
Siisti ja kodikas työpaikka
Hyvät työolosuhteet
Hyvät työolosuhteet
Hyvät työolosuhteet
Siisti ja puhdas paikka
Työympäristö
Hyvät työskentelyolosuhteet
Kauniit itse sisustamat tilat
Puhdas Hyvä ympäristö
Mieluisa työympäristö
Mukava työympäristö
Hyvä työympäristö
Viihtyisät työtilat
Säännöllinen työpaikka
Mukavat työolosuhteet
Mukava ympäristö
Hyvät työolosuhteet
Siisti ja puhdas paikka
Työympäristö

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Työn sijainti

- Työn sijainnista mainittiin 35 lapussa. Eniten mainintoja keräsi työmatkaan liittyvät kommentit.
- Osa toivoi työskentelevänsä isommassa kaupungissa tai ulkomailla.

Työn sijainti:

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Suosituksia toimijoille

sedu

SeAMK
SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Suosituksia alan yrityksille

- Monet nuoret ottavat ensiaskeleita työelämään matkailu- ja ravintola-alalla. Alan yritysten tulisi huomioida tämä paremmin perehdyttämisessä ja johtamisessa.
- Työilmapiiri, työyhteisön tuki ja johtaminen korostuvat tilanteissa, joissa työntekijä ei koe hallitsevansa työtehtäviään täysin.
- Vuoroesihenkilöillä on merkittävä rooli perehdyttämisessä ja päivittäisjohtamisessa.
- Usein alan vuoroesihenkilöt ottavat myös itse ensiaskeleita uudessa roolissa. Esihenkilötyöhön kannattaa kiinnittää huomiota.
- Työvuorosuunnitteluun ja työtehtävien monipuolisuuden kehittämiseen kannattaa kiinnittää huomiota.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Suosituksia alan henkilöstölle

- Monet nuoret toivovat hyvää työilmapiiriä ja kivoja työkavereita. Henkilöstö voi itse vaikuttaa millaista ilmapiiriä työyhteisönsä rakentaa ja täten vaikuttaa nuorten ja alalle suuntautumista harkitsevien kiinnostukseen alaa kohtaan.
- Positiivinen puhe alasta on tärkeää. Se vaikuttaa nuorten päätöksiin ja käsityksiin työskentelystä alalla. Ongelmakohtista voi ja pitää puhua, mutta välillä kannattaa myös tuoda ilmi niitä hienoja asioita, joita on päässyt tekemään ja kokemaan.
- Oman osaamisen päivittäminen ja uuden tiedon omaksuminen on myös henkilöstön tärkeää, koska vain siten ala pysyy mukana ajassa ja kehittyy.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Suosituksia oppilaitoksille

- Alan koulutuksen ja työelämän verkostoitumista kannattaa jatkokehittää.
- Koulutuksen ja opiskelijoiden työn tekemisen yhteensovittaminen on tärkeää, koska se mahdollistaa uuden osaamisen nopeamman siirtymisen työelämään.
- Tietoa matkailu- ja ravintola-alan erilaisista urapoluista ja jatkokouluttautumismahdollisuuksista pitää tuoda paremmin esiin, jotta toimiala kehittyisi eteenpäin.
- Esimiestyön ja johtamisen opiskeluun kannustaminen olisi tärkeää parempien työympäristöjen luomiseksi.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Lähteet

Ammattibarometri (2022). Ei saatavilla enää verkossa

Harju-Myllyaho, A., Satokangas, P., Vieru, M. & Vähäkuopus, M. (Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti) & Lindström, V. & Paavola, J-M (Oxford Research Oy) (2022). *Matkailutoimialan työllisyys muuttuvassa toimintaympäristössä. Toimialapalveluiden teemaraportti*. Työ- ja elinkeinoministeriö

NYT. (2023) *nuorten tulevaisuusraportti*. Tutkimusraportti. Saatavana: <https://nuortennyt.fi/tulevaisuusraportti/>

Helsinki GSE (2023) *Covid-19 tilannehuone*. Saatavana: <http://hse-econ.fi/tilannehuone/>

Leveälahti, Samuli. (2022). *JOTPA Valtakunnalliset osaamiskapeikot – ennakointituloksia ja tilannekuva vuodelle 2022* Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus

Palta (2022). *Palvelualojen Osaajabarometri 2022* Saatavana: <https://www.palta.fi/palvelualat-suomessa/tutkimukset-ja-julkaisut/>

TAT (2022). *nuorten tulevaisuusraportti*. Tutkimusraportti. Saatavana: <https://nuortennyt.fi/tulevaisuusraportti/>

Vipunen – *opetushallinnon tilastopalvelu*. Ladattu 1.9.2023. Saatavana: <https://vipunen.fi/>

Vetovoimasuunnitelma on toteutettu osana VeRa-hanketta, joka on ruokapalvelualan vetovoiman lisäämiseen ja työelämäyhteyksien tiivistämiseen liittyvä Euroopan sosiaalirahaston rahoittama hanke, joka on Seinäjoen ammattikorkeakoulun ja Seinäjoen koulutuskuntayhtymän yhteistyössä toteuttama hanke.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto